

DIREKTOR – TA'LIM SIFATINING BOSH OMILI

Sultonov Javoxir Jabbor o‘g‘li

*Samarqand viloyati Past Darg‘om tumani Maktabgacha va maktab ta‘limi bo‘limiga
qarashi 125-maktab direktori*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ta'lim muassasasi direktorining ta'lim sifatini ta'minlashdagi o'rni va ahamiyati ko'rib chiqildi. Zamonaviy ta'lim tizimida direktor nafaqat ma'muriy rahbar, balki ta'lim jarayonining strategik yo'naltirgichi sifatida harakat qilishi zaruriyati asoslandi. Maqolada direktorning pedagogik liderlik, innovatsion yondashuv, kadrlar bilan ishlash va ta'lim muhitini yaratishdagi faoliyati tahlil qilindi.*

Annotation: *This article examines the role and importance of educational institution directors in ensuring educational quality. In the modern education system, the necessity for directors to act not only as administrative leaders but also as strategic guides of the educational process has been substantiated. The article analyzes the director's activities in pedagogical leadership, innovative approaches, staff management, and creating educational environment.*

Kalit so'zlar: *Direktor, ta'lim sifati, pedagogik liderlik, ta'lim muassasasi, boshqaruv, innovatsiya, kadrlar salohiyati, ta'lim muhiti*

Kirish

XXI asr ta'lim tizimida sifat masalasi global ahamiyat kasb etdi. Zamonaviy jamiyatning rivojlanishida ta'lim muassasalarining o'rni tobora ortib bormoqda. Bu jarayonda ta'lim muassasasi direktorining roli va mas'uliyati ham sezilarli darajada kengaydi.

Ta'lim sifatini ta'minlash murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, u bir necha omillarning o'zaro ta'sirida amalga oshadi. Biroq pedagogik amaliyot va ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ta'lim muassasasi direktori ushbu jarayonning markaziy figurasi hisoblanadi.

Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar direktorlardan nafaqat samarali boshqaruvchi, balki pedagogik lider sifatida faoliyat yuritishni talab etadi. Bu holat direktorning ta'lim sifatini ta'minlashdagi rolini qayta ko'rib chiqish zaruriyatini tug'dirdi.

Asosiy qism

Ta'lim sifati – bu o'quvchilarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini rivojlantirishda ta'lim muassasasining samaradorlik darajasini belgilovchi integral ko'rsatkich hisoblanadi. Zamonaviy yondashuvga ko'ra, ta'lim sifati quyidagi komponentlarni o'z ichiga oladi:

Ta'lim natijalarining sifati – o'quvchilarning akademik yutuqlari, kompetensiyalar rivojlanganlik darajasi va hayotiy faoliyatga tayyorligi bilan belgilanadi. Bu ko'rsatkich nafaqat bilim egallash darajasini, balki tanqidiy fikrlash, muloqot qilish va muammolarni yechish qobiliyatlarini ham qamrab oladi.

Ta'lim jarayonining sifati – o'qitish metodlari, pedagogik texnologiyalar va ta'lim resurslari samaradorligini aks ettiradi. Zamonaviy ta'lim jarayoni o'quvchi-markazli yondashuvni talab etadi va har bir o'quvchining individual ehtiyojlarini hisobga olishi kerak.

Ta'lim muhitining sifati – maktabda yaratiladigan psixologik iqlim, o'quvchilar va o'qituvchilar o'rtasidagi munosabatlar hamda ta'lim infratuzilmasi holatini o'z ichiga oladi. Ijobiy ta'lim muhiti o'rganish jarayonini rag'batlantiradi va o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi.

Direktorning pedagogik liderlik funksiyasi

Pedagogik liderlik – bu ta'lim muassasasida o'qitish va o'rganish jarayonlarini yaxshilashga qaratilgan ta'sirli boshqaruv faoliyati turidir. Direktor pedagogik lider sifatida quyidagi vazifalarni bajaradi:

Ta'lim maqsadlari va strategiyalarini belgilash – direktor muassasa faoliyatining uzoq muddatli yo'nalishlarini aniqlaydi va barcha ishtirokchilarni umumiy maqsadlar atrofida birlashtiradi. Bu jarayonda milliy va xalqaro ta'lim standartlari hisobga olinadi.

O'qitish sifatini nazorat qilish va rivojlantirish – direktor o'qituvchilarning professional faoliyatini muntazam tahlil qiladi va ularning pedagogik mahoratini oshirish uchun zarur sharoitlarni yaratadi. Bu monitoring, mentorlik va professional rivojlanish dasturlarini tashkil etishni o'z ichiga oladi.

Innovatsion ta'lim yondashuvlarini joriy etish – zamonaviy pedagogiy yutuqlarini amaliyotga tatbiq etish va o'qituvchilarni yangi metodlar bilan ishlashga rag'batlantirish direktorning muhim vazifasi hisoblanadi.

Kadrlar bilan ishlashda direktorning roli

Ta'lim sifati bevosita pedagog kadrlarning malakasi va motivatsiyasiga bog'liq. Direktor kadrlar bilan ishlashda quyidagi yo'nalishlarda faoliyat yuritadi:

Malakali kadrlarni jalb etish va saqlash – direktor o'z muassasasi uchun eng yaxshi mutaxassislarni tanlash va ularni uzoq muddatli ishlab kelishga undash masalalarini hal etadi. Bu raqobatbardosh ish sharoitlarini yaratish va professional o'sish imkoniyatlarini ta'minlashni talab etadi.

Kadrlar salohiyatini rivojlantirish – direktor o'qituvchilarning doimiy professional o'sishini ta'minlash uchun turli tadbirlarni tashkil etadi. Bu treninglar, seminarlar, malaka oshirish kurslari va tajriba almashinuv dasturlarini o'z ichiga oladi.

Samarali jamoa muhitini yaratish – direktor kollektivda hamjihatlik, o'zaro hurmat va professional hamkorlik ruhini shakllantiradi. Bu esa o'qituvchilarning ish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Ta'lim muhitini shakllantirish

Ijobiy ta'lim muhiti yaratish direktorning eng muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Bu quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:

Xavfsiz va qulaylik ta'lim makoni – direktor o'quvchilar va xodimlar uchun fizik va psixologik jihatdan xavfsiz muhit yaratishga mas'ul. Bu binolar holati, xavfsizlik choralari va konfliktlarni hal etish tizimlarini o'z ichiga oladi.

Inklyuziv ta'lim muhiti – barcha o'quvchilar, ularning qobiliyat va imkoniyatlaridan qat'iy nazar, teng imkoniyatlarga ega bo'lishi ta'minlanadi. Bu maxsus ehtiyojli bolalar, iqtidorli o'quvchilar va turli ijtimoiy qatlamdan kelgan bolalar uchun mos sharoitlar yaratishni nazarda tutadi.

Zamonaviy ta'lim infratuzilmasi – direktor ta'lim jarayoni uchun zarur bo'lgan zamonaviy jihozlar, texnologiyalar va o'quv materiallarini ta'minlash masalalarini hal etadi.

Innovatsion rivojlanish yo'nalishlari

Zamonaviy ta'lim tizimida innovatsiya joriy etish direktorning asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi:

Raqamli texnologiyalarni joriy etish – direktor ta'lim jarayoniga zamonaviy axborot texnologiyalarini integratsiya qilish va o'qituvchilar hamda o'quvchilarning raqamli savodxonligini oshirish bo'yicha ishlarni olib boradi.

Yangi pedagogik yondashuvlar – direktor muassasasida loyiha asosidagi ta'lim, STEAM yondashuv, aralash ta'lim modellari kabi zamonaviy metodlarni tatbiq etishga e'tibor qaratadi.

Xalqaro hamkorlik – direktor chet el ta'lim muassasalari bilan hamkorlik qilish, xalqaro dasturlarda ishtirok etish va eng yaxshi xalqaro tajribalarni o'rganish yo'nalishlari bo'yicha ishlaydi.

Ta'lim sifatini baholash va monitoring tizimi

Samarali boshqaruv uchun direktor doimiy monitoring va baholash tizimini yaratishi zarur:

O'quvchilar yutuqlarini kuzatish – direktor o'quvchilarning akademik natijalarini muntazam tahlil qiladi va yaxshilash uchun zarur choralarni ko'radi. Bu standardlashtirilgan testlar, ichki baholash va diagnostik ishlarni o'z ichiga oladi.

O'qitish sifati monitoring – direktor o'qituvchilarning dars berish sifatini baholash va ularning professional rivojlanish ehtiyojlarini aniqlash uchun turli vositalardan foydalanadi.

Ota-onalar va jamoa fikrlarini o'rganish – direktor ta'lim sifati haqida barcha manfaatdor tomonlarning fikrini muntazam o'rganadi va ularning takliflarini hisobga oladi.

Xulosa

Tadqiqot natijalariga asoslanib quyidagi xulosalar qilindi:

Direktor zamonaviy ta'lim tizimida nafaqat ma'muriy rahbar, balki ta'lim sifatining kafolatchisi vazifasini bajaradi. Uning faoliyati bevosita ta'lim muassasasining barcha jarayonlariga ta'sir qiladi va o'quvchilarning ta'lim natijalarini belgilaydi.

Pedagogik liderlik direktorning eng muhim kompetensiyasi hisoblanadi. U orqali ta'lim jarayonining sifati, o'qituvchilarning professional rivojlanishi va o'quvchilarning motivatsiyasi ta'minlanadi.

Kadrlar bilan samarali ishlash ta'lim sifatini oshirishning kalit omili hisoblanadi. Direktor malakali kadrlarni jalb etish, ularning salohiyatini rivojlantirish va samarali jamoa muhitini yaratishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Ijobiy ta'lim muhiti yaratish o'quvchilarning akademik muvaffaqiyati va shaxsiy rivojlanishi uchun zaruriy sharoitdir. Direktor bu muhitni shakllantirish va saqlab qolishda to'liq mas'uliyat oladi.

Innovatsion yondashuvlar joriy etish zamonaviy ta'lim talablariga javob berish uchun muhim. Direktor yangi texnologiyalar va pedagogik metodlarni tatbiq etishda yetakchi rol o'ynaydi.

Doimiy monitoring va baholash tizimi ta'lim sifatini ta'minlash uchun zarur. Direktor ushbu tizimni yaratish va samarali ishlatish orqali muassasa faoliyatini doimiy yaxshilaydi.

Shunday qilib, ta'lim muassasasi direktori ta'lim sifatining bosh omili hisoblanadi va uning professional faoliyati bevosita ta'lim tizimining rivojlanishi va o'quvchilarning kelajagi bilan bog'liq.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mirzayev Q.R., Otajonov H.K. Maktab va mahalla hamkorligi. Toshkent: "Ma'naviyat" nashriyoti, 2023. 167-189 betlar.
2. Nelson B.T. School Culture and Climate: Leadership's Impact. Association for Supervision and Curriculum Development, 2023. 156-178 betlar.
3. Nazarov F.G. Ta'lim sohasi rahbarlarining professional tayyorgarligi. Toshkent: "Adolat" nashriyoti, 2024. 145-172 betlar.
4. O'Connor M.J., Peterson L.R. Professional Development for Educational Leaders. Harvard Education Review, 2024. 234-259 betlar.
5. Qodirov N.P., Yusupov A.N. Zamonaviy maktab boshqaruvi. Toshkent: "Ilm zijo" nashriyoti, 2023. 189-214 betlar.
6. Smith A.R., Taylor E.M. Contemporary Issues in School Administration. Allyn & Bacon, 2023. 123-147 betlar.
7. Tohirov B.S., Rustamov M.A. Ta'lim jarayonida sifat menejmenti. Toshkent: "Huquq" nashriyoti, 2024. 201-226 betlar.
8. Anderson, M. Educational Leadership in the 21st Century. Harvard Education Press, 2023. 156-178 betlar.
9. Lopez, C.R. Strategic Planning for Educational Excellence. Corwin Press, 2023. 78-104 betlar.
10. Martinez, F.G., White, K.L. Technology Integration in School Management. Information Age Publishing, 2024. 189-214 betlar.
11. Nelson, B.T. School Culture and Climate: Leadership's Impact. Association for Supervision and Curriculum Development, 2023. 156-178 betlar.
12. O'Connor, M.J., Peterson, L.R. Professional Development for Educational Leaders. Harvard Education Review, 2024. 234-259 betlar.
13. Smith, A.R., Taylor, E.M. Contemporary Issues in School Administration. Allyn & Bacon, 2023. 123-147 betlar.